

Addysgeg y Cyfnod Sylfaen

Dylai plant gael cyfleoedd i ddatblygu eu sgiliau, eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth drwy:

- gwricwlwm priodol lle mae'r saith Maes Dysgu yn cyd-fynd a chydweithio â'i gilydd
- gweithgareddau mewn amgylcheddau dysgu a geir dan do ac yn yr awyr agored
- gwahanol fathau o weithgareddau chwarae ac ystod o weithgareddau a gaiff eu cynllunio, gan gynnwys rhai a ysgogir gan y plant
- profiadau sy'n caniatáu iddynt fabwysiadu ystod o rolau, gan gynnwys arwain mewn grŵp bach, dysgu fesul pâr neu weithio mewn tîm
- gwahanol adnoddau, gan gynnwys TGCh
- cyfleoedd dysgu ymarferol sy'n caniatáu iddynt dyfu'n ddysgwyr annibynnol
- gweithgareddau sy'n caniatáu iddynt ddefnyddio eu synhwyrau a bod yn greadigol a dychmygus
- tasgau a heriau sy'n eu hannog i ddatrys problemau a thrafod.

Ystod o brofiadau

Dylai plant gael cyfleoedd i:

- gael profiad helaeth o iaith o'u cwmpas sy'n eu trwytho yn yr iaith lafar a'r ysgrifenedig
- ymarfer, datblygu a mireinio eu sgiliau ym mhob agwedd o'r ddarpariaeth, gan gynnwys y ddarpariaeth barhaus, ac ar draws pob Maes Dysgu
- mynegi eu hunain yn greadigol gan ddefnyddio'u dychymyg
- cael profiad o bob math o gyfryngau a thechnolegau sy'n datblygu
- cael darllen a rhannu amrywiaeth o destunau a storïau nad ydynt yn ffuglen a storïau gwerin traddodiadol, cerddi o Gymru ac o bob rhan o'r byd, gan gynnwys y rheini a ysgrifennwyd gan awduron plant enwog
- gwneud marciau/ysgrifennu mewn pob math o genre
- cyfathrebu mewn ystod o gyd-destunau at wahanol ddibenion ac ar gyfer gwahanol gynulleidfaoedd.

Allwedd

O fewn y tabl, bydd testun o'r FfLIRh yn ymddangos heb ei uwch-oleuo. Bydd testun o'r FfLIRh sydd wedi cael ei estyn neu sydd yn sgil newydd neu sydd yn sgil FfLIRh Meithrin yn ymddangos wedi'i uwch-oleuo. Bydd y testun hefyd yn cael ei ddynodi gan yr eiconau canlynol.

Sgil estynedig ▲ **Sgil Maes Dysgu** ❖ **Sgil FfLIRh Meithrin** ☒

D.S.

Er mwyn bod yn hygyrch ac yn ddarllenadwy, dyluniwyd y tablau hyn i'w hargraffu ar faint A3.

Llinyn: Darllen ar draws y cwricwlwm

Elfennau	Agweddau	Meithrin	Dosbarth derbyn	Blwyddyn 1	Blwyddyn 2
		Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:
Canfod, dethol a defnyddio gwybodaeth	Strategaethau darllen	dewis gwahanol fathau o ddeunyddiau darllen, gan gynnwys llyfrau ☒	dewis deunyddiau darllen gan gynnwys llyfrau	dewis deunyddiau darllen ac esbonio ystyr testun a pham maent yn ei hoffi	dewis deunyddiau darllen yn annibynnol gan roi rhesymau dros eu dewisiadau
		dal llyfrau y ffordd iawn i fyny a throï'r tudalennau ❖	deall bod testun yn dweud rhywbeth ac y dylid darllen o'r chwith i'r dde, o'r top i'r gwaelod ❖	siarad am nodweddion llyfrau fel y dudalen gynnwys a'r teitlau ❖	defnyddio'r dudalen gynnwys a'r eirfa mewn pob math o destunau ❖
		adnabod tebygrwydd a gwahaniaethau mewn lluniau, siapiau, patrymau a gweadau ❖	gwahaniaethu rhwng llythrennau mewn ystod o gyd-destunau ❖		
		dwyn i gof a siarad am ddarluniau a gwrthrychau gweledol ❖			
		cysylltu cardiau lluniau neu wrthrychau â synau cyntaf ar lafar ❖	adnabod nifer cynyddol o synau llafar a'u cysylltu â llythrennau ❖	adnabod a chysylltu synau llafar â chyfuniadau o lythrennau ac enwau llythrennau ❖	
		gwahaniaethu rhwng llythrennau, geiriau a lluniau ac adnabod gair fel grŵp o lythrennau gyda bwch bob ochr iddo ❖	adnabod bod geiriau'n cael eu ffurfio o ffonemau (seiniau) a bod ffonemau'n cael eu cynrychioli gan graffemau (llythrennau ysgrifenedig): – cyfuno cyfuniadau o lythrennau gwybyddus ar lafar – segmentu cyfuniadau o lythrennau gwybyddus ar lafar ▲	adnabod a defnyddio nifer cynyddol o ffonemau a'u graffemau cyfatebol wrth gyfuno a segmentu geiriau hyd at ddwy sillaf ❖	defnyddio pob ffonem a'u graffem cyfatebol yn hyderus wrth gyfuno a segmentu geiriau amlsillafog ❖

Llinyn: Darllen ar draws y cwricwlwm

Elfennau	Agweddau	Meithrin	Dosbarth derbyn	Blwyddyn 1	Blwyddyn 2
		Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:
Canfod, dethol a defnyddio gwybodaeth	Strategaethau darllen		defnyddio'r strategaethau darllen canlynol gyda chymorth: <ul style="list-style-type: none"> – strategaethau ffonig i ddatgodi geiriau syml – adnabod geiriau aml eu defnydd – cliwiau'r cyd-destun, <i>e.e. lluniau, sŵn gychwynol</i> – ailadrodd mewn testun ❖ 	defnyddio'r strategaethau darllen a ganlyn yn fwyfwy annibynnol: <ul style="list-style-type: none"> – strategaethau ffonig i ddatgodi geiriau – adnabod geiriau aml eu defnydd – cliwiau'r cyd-destun, <i>e.e. gwybodaeth flaenorol</i> – cliwiau graffig a chystrawennol – hunan-gywiro gan gynnwys ailddarllen a darllen ymlaen 	defnyddio'r strategaethau darllen a ganlyn yn fwyfwy annibynnol ar gyfer ystod ehangach o destunau cyfarwydd ac anghyfarwydd: <ul style="list-style-type: none"> – strategaethau ffonig – adnabod geiriau aml eu defnydd – cliwiau'r cyd-destun, <i>e.e. gwybodaeth flaenorol</i> – cliwiau graffig a syntactig – hunan-gywiro, gan gynnwys ailddarllen a darllen ymlaen
			defnyddio cyfatebu un-i-un rhwng geiriau llafar ac ysgrifenedig ❖	dilyn y testun gyda'r llygaid yn unig, gan ddefnyddio bys dim ond pan ddônt ar draws rhywbeth sy'n peri trafferth ❖	dilyn tudalen o destun gyda'r llygaid yn ddiraferth ❖
			darllen geiriau syml megis geiriau cytsain-llafariad-cytsain	dadelfennu geiriau newydd sydd â chlystyrau o gytseiniaid a llafariad drwy strategaethau, e.e. gwahanu ffonemau, cychwyn geiriau ac odl ❖	dadelfennu testun sydd â chynnwys neu eirfa anghyfarwydd, gan lwyddo i ddeall pob peth ❖
		adnabod geiriau cyfarwydd fel ei enw ei hun a phrint yn yr amgylchedd fel logos ☒	darllen penawdau a thestunau syml gan adnabod geiriau aml eu defnydd	darllen testunau addas yn gywir ac yn rhugl	darllen ystod ehangach o destunau addas yn fwyfwy cywir a rhugl
			dangos ymwybyddiaeth o'r atalnod llawn wrth ddarllen	darllen ar goedd gan roi sylw i'r atalnod llawn a'r gofynnod	darllen ar goedd gan roi sylw i'r atalnodi, gan gynnwys atalnod llawn, gofynnod, ebychnod a dyfnodau, gan amrywio goslef, llais a chyflymder
				darllen ar goedd â mynegiant, gan ddangos ymwybyddiaeth o'r ebychnod a dyfnodau	

Llinyn: Darllen ar draws y cwricwlwm

		← Meithrin ↔	↔ Dosbarth derbyn ↔	↔ Blwyddyn 1 ↔	↔ Blwyddyn 2 →
Elfennau	Agweddau	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:
Canfod, dethol a defnyddio gwybodaeth	Strategaethau darllen		dangos ymwybyddiaeth o'r gwahaniaeth rhwng storiâu a thestunau gwybodaeth	adnabod nodweddion testun syml megis teitlau a lluniau er mwyn esbonio'r testun	adnabod a defnyddio nodweddion testun, e.e. <i>teitlau, penawdau a lluniau</i> , i ganfod a deall gwybodaeth benodol
		dehongli ystyr drwy luniau mewn llyfrau, gan ychwanegu manylion wrth esbonio ☒	defnyddio lluniau i'w helpu i ddadelfennu geiriau a deall y testun ❖	chwilio am gliwiau yn y testun er mwyn deall gwybodaeth	chwilio am eiriau allweddol i ganfod am beth mae'r testun yn sôn
			deall ystyr nodweddion gweledol y testun, e.e. <i>darluniau, ffotograffau, diagramau a siartiau</i>	deall ystyr nodweddion gweledol a'u cysylltiad â'r testun ysgrifenedig, e.e. <i>darluniau, ffotograffau, diagramau a siartiau</i>	defnyddio holl nodweddion gwahanol y testunau i ddeall eu hystyr, e.e. <i>lluniau, siartiau a'r cynllun</i>
		adnabod lluniau ar sgrin a dehongli eu hystyr ☒	adnabod geiriau a lluniau ar sgrin a deall eu hystyr	adnabod geiriau a lluniau ar sgrin sy'n gysylltiedig â phwnc	adnabod geiriau allweddol er mwyn chwilio am wybodaeth ar sgrin, a newid y geiriau chwilio yn ôl yr angen
Ymateb i'r hyn a ddarllenwyd	Darllen a deall	cofio manylion stori neu destun drwy ateb cwestiynau penagored neu ddefnyddio lluniau i'w helpu ☒	ail-ddweud storiâu cyfarwydd mewn ffordd syml, gan ddefnyddio lluniau i'w helpu ▲	ail-ddweud digwyddiadau o ddarn o naratif yn y drefn gywir	dwyn i gof ac ail-ddweud naratifau a gwybodaeth o destunau gan gynnwys rhai manylion
			adnabod gwybodaeth o destun gan ddefnyddio nodweddion gweledol a geiriau	codi gwybodaeth sy'n gysylltiedig â gwrthrych testun	codi gwybodaeth o destun yn gywir a'i didoli'n gategorïau neu o dan benawdau
				dwyn i gof fanylion o destunau gwybodaeth	esbonio manylion perthnasol o destunau
		dechrau gwneud cysylltiadau â'u profiadau eu hunain wrth wrando ar lyfrau/testunau neu wrth edrych arnynt ☒	perthnasu gwybodaeth a syniadau o destun gyda phrofiad personol	defnyddio profiad personol er mwyn gallu deall testunau'n well	defnyddio profiad personol perthnasol a gwybodaeth flaenorol i ategu dealltwriaeth o destunau
		siarad am 'beth allai ddigwydd nesaf' ❖	rhagfynegi sut bydd stori'n gorffen ❖	rhagfynegi sut bydd stori'n gorffen gan ychwanegu mwy o fanylion ❖	ymhelaethu ac adolygu rhagfynegiadau mewn ffuglen a thestun nad ydyw'n ffuglen ❖

		← Meithrin ↔	Dosbarth derbyn ↔	Blwyddyn 1 ↔	Blwyddyn 2 →
Elfennau	Agweddau	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:
Ymateb i'r hyn a ddarllenwyd	Ymateb a dadansoddi	dangos diddordeb mewn llyfrau a mwynhau eu cynnwys ☒	dangos diddordeb mewn llyfrau a deunyddiau darllen eraill ac ymateb i'w cynnwys	mynegi barn am wybodaeth yn y testun	mynegi barn am wybodaeth gan ddefnyddio manylion o'r testun, gan ystyried y cynnwys, y syniadau, sut caiff ei gyflwyno a'i drefnu, a'r iaith a ddefnyddir ▲
		dilyn llyfrau lluniau a thestunau a ddarllenir iddynt ac ymateb yn briodol. ☒	dilyn testunau sy'n cael eu darllen iddynt gan ymateb yn briodol.		
				archwilio iaith, gwybodaeth a digwyddiadau mewn testunau	dangos dealltwriaeth a mynegi barn am iaith, gwybodaeth a digwyddiadau mewn testunau
				gwneud cysylltiadau rhwng testunau a ddarllenwyd a gwybodaeth arall am y pwnc.	gwneud cysylltiadau rhwng testunau a ddarllenwyd a gwybodaeth newydd am y pwnc.